

אחת שום געיה אינה מסומנת (והכוונה בוודאי גם כאן להעדפת הגעיה הקלה): לְשׁוֹם-שְׁמִי (מל"א ט, ג; קש"ל¹² לְשׁוֹם-; ל מחוקה געיה בל' וכתובה בש'). כך גם מחוץ לא, כגון: נִתְּן-לָהּ (לשש"י דב' טו, ד).

16. התיבה השנייה טעמה בהברתה השנייה. בדוגמה אחת נוצר צירוף שמבנהו דומה לזה הראוי לגעיה כבדה, ומוטעמת הגעיה קלת-הסגורה: חָקִים-אֶתָּהּ (דב' כט, יב).

בשאר הדוגמות, הן כשהצירוף מוטעם במפסיק הן כשהוא מוטעם במשרת, הן בתיבה חלקה הן בתיבה לא חלקה, אין א מטעים את הגעיה קלת-הסגורה, פרט ל-3 דוגמות: יִשְׂרָאֵל-מֶשֶׁה (איב"ל¹³ שש"י טו, א, הסכמה), ו-2 בתיבת "יהוה": יְהוָה-צָבָאוֹת (יר' מד, כה), יְהוָה-אֱלֹהֵינוּ (דה"ב כט, ו), אבל: יְהוָה-צָבָאוֹת (מל' ב, ז; לקש"י יחזק'), והשווה מחוץ לא: יְהוָה-אֱלֹהִים (לל"קש"י יונה ד, ו), יְהוָה-אֱלֹהֵיךָ (לל"קש"י דב' ד, כה; לל"קש"י דב' יז, ב), יְהוָה-אֱלֹהֵיךָ (לל"קש"י דב' כה, יט). בשאר הדוגמות מטעים א במחציתן בקירוב את הגעיה הקלה, ובמחציתן אינו מטעים שום געיה; ולפעמים מנהג שונה זה מצוי בדוגמות והות. מסתבר שא נוהג כאן כדרכו בהטעמת הגעיה הקלה בכלל, ולא ראה חובה לעצמו לסמנה בכל מקום. כמו כן פעמים נזכרים חילוף או הסכמה ופעמים אינם נזכרים.

כך, למשל: מֵאֵת-אֲבִיָּה (שו" א, יד), ודוגמה זהה ביהו" טו, יח – בלי שום געיה; הָעֵם-הַזֶּה (יש" ח, יא; ט, טו), ודוגמות זהות ביש' כט, יד; דה"ב א, י; וכן: לָעֵם-הַזֶּה (יר' כג, לב; דה"ב יו, ו; ובטעם אחר: יר' ד, יא) – בלי שום געיה.

כשצירוף כזה מוטעם בת"ג, על פי רוב נמסר חילוף, שלפיו הטעים ב"ג את הגעיה קלת-הסגורה: בְּהַבֹּבֶכְסָף (דה"ב ב, ג; חילוף; דיבור דומה מל"ב יד, יד, הסכמה), לְדִיד־עֶבְדִּי (מל"א יא, לו; ובדומה דה"ב ח, יד – חילופים), הַמְּלָכִים-הָאֵלֶּה (יהו" יא, יב; חילוף; אבל כשצירוף דומה מוטעם בטעם אחר: בְּבָרִים-הָאֵלֶּה, יר' לח, כד, לא נמסר בחילופים דבר); וכן חילופים בדה"א יב, מא; ומחוץ לא: במ' ד, טו (ב אֶהְרֶן-וּבְנָיו, לל"קש"י אֶהְרֶן, ל נמחקה געיה בר' ונכתבה בא'), קה' ה, יז; נחמ' ט, כה. גם כשהצירוף מוטעם במונח המשרת לפזר נמסרים חילופים: דב' ז, א; נחמ' יג, טו. לעתים רחוקות יש חילופים או הסכמות על צירופים מוטעמים בטעמים אחרים: דה"ב כט, כא, בת"ק – חילוף; בר' מה, יד; דב' יט, ה; כ, טו, בטפחא – הסכמות.

ביח' מא, יב: חֲמֹש־אֲמוֹת (כך אש"י; ל חֲמֹש־; ק מטושטש; ל"ק חֲמֹש־) נמסרה הסכמה להטעים בנעיה קלה⁸; בשמ"א כה, ה: יִשָּׁב-אֲשָׁב (כך אל; ל"ק יִשָּׁב-; קש"י יִשָּׁב-), נמסר חילוף שלפיו הטעים ב"א געיה בהברה הראשונה וב"ג בשנייה. מדוגמות אלו מסתבר, שאם אין בא שום געיה אף על פי כן הוא מתאים לנמסר בשם ב"א בחילופים, שכן עיקרם של החילוף או ההסכמה הוא שלא להטעים את הגעיה קלת-הסגורה, ואילו בסימון הגעיה הקלה לא הקפידו.

17. כתב"י היד הקרובים. בדרך כלל בלל¹⁶ דומים בשיטת ההעדפה בסוג זה לא;

8. בכ"י B של החילופים נמסר חילוף: ב"א וְחֲמֹש־אֲמוֹת (לל"קש"י שש"י טו, א; בל"קש"י וְחֲמֹש־), ב"ג וְחֲמֹש־ (בלי שום געיה?).

לגילקשוי מעדיפים לפרקים את הגעיה קלת-הסגורה, הן במקומות שכך נמסר בחילופים בשם ב"ג, כגון: לַאֲכֹל-וְלִשְׁתּוֹת (ש"ל¹³ קה' ה"ז; ל לַאֲכֹל-), גוֹיִם-רַבִּים' ^ט (ש דב' ז, א; לל¹⁴ש"ג גוֹיִם-), הן במקומות שאינם נזכרים בחילופים, כגון: תָּקֻם-אַתָּה (ק יש' נד"ז; א תָּקֻם-; ש תָּקֻם-; ל מחוקה געיה בק' וכתובה בת'), יִשְׁבֶּה-הָאָרֶץ (קש"י יש' כו, כא; אל יִשְׁבֶּה-); אף אין זו דרך שיטה, ועל פי רוב גם הם מטעמים כא.

יח. געית השרשים "היה", "חיה"

1. בצורות מסוימות הנגזרות מן הפעלים "היה", "חיה" באה לעתים קרובות געיה, הן בצורות כגון: יִהְיֶה, יִהְיֶה, יִהְיֶה, וְהָיָה, היינו לפני ה (או ח) שוואה, הן בצורות כגון: וְהָיָה, וְהָיָה, היינו לפני י שהיתה צריכה להידגש והיא רפה. הגעיה היא אפוא פוניטית בעיקרה. מבחינת דיני הטעמתה נראה כאילו געיה זו היא כבדה, שכן ההברה שהיא באה בה סגורה ומנוקדת בתנועה קטנה. ואכן, געיה בצירופים כגון: יִהְיֶה-לָּךְ (דב' כט"ב; והשווה יב.22, בתיבה מוטעמת במשרת) היא כנראה געיה כבדה סדירה. מצד אחר, לגעיה זו כמה מסימני הגעיה הקלה דווקא:

א. הטעם עשוי להיסוג להברה שבה הגעיה, כגון: וְיִהְיֶה שָׁם (מל"א ח, ח; ועוד), יִהְיֶה אִפְס (יש' לד, יב) – תופעה המצויה רק בגעיה קלה.
ב. טעם-משנה עשוי לבוא במקום הגעיה, כגון: בְּלִי-יָחִיד (כב.11) – גם זה מצוי רק בגעיה קלה.

ג. שיטת-הטעמתה הבלתי-עקיבה של געיה זו בא והקרובים לו ובכתבי-היד העתיקים בכלל דומה לזו של הגעיה הקלה מאשר לזו העקיבה יותר של הגעיה הכבדה.
בער, מתג (ראה להלן), מבחין בין הגעיה בצורות "יִהְיֶה" ודומותיה (עמ' 65), שהיא קלה (השוא שבה' בא, לדעתו, במקום חטף, והגעיה בתיבה זו היא הגעיה הקלה שלפני חטף), ובין הגעיה בצורות "יִהְיֶה" ודומותיה (עמ' 201), שהיא כבדה. אכן, נסיגת-הטעם והטעמה בטעם-משנה (סימנים א, ב למעלה) אינן מצויות בצורת "יִהְיֶה", אבל שיטת הטעמת "יִהְיֶה" בגעיה (סימן ג) אינה שונה משיטת הטעמת "יִהְיֶה". משום כך אין מסתבר לראות את הגעיות שבשתי צורות אלו כשייכות לשני סוגים שונים, ונראה יותר שהגעיה בזו ובזו מקומה בינוני בין הגעיה הקלה והגעיה הכבדה, בנטייה ניכרת לראשונה.

2. געיה זו כבר נזכרת בדה"ט-בער, סעיף 31; דה"ט-דותן, נספח לשער טו, עמ' 301 (להלן הנוסח לפי קטע קמברג, ט"ש 18, N.S. 287): "כל וְיִהְיֶה וְיִירָשׁוּ גְעִיה ב[יוד] ויש ביניהם אות אחד ו[לא] מפק"; לפי דותן, נוסח ב: "כל ויהיו געיא ביוד כמו וירשו ביניהם אות לא מפק". להלן כתוב בנוסח ב, שם: "כגון לשוני ויהי ויהיו ויחי ויחיו" (לדעת דותן, "ויהי", "ויחי" אין עניינם כאן ונשתרבו בטעות, והם חסרים בכתבי-יד אחדים). בקטע, כנראה